

ERDÉLYI GAZDA

XLV. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1913. Junius 8.

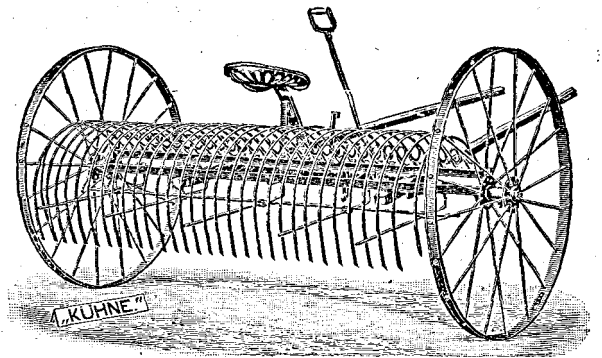
23. SZÁM.

Motorhajtásu cséplőkészletek

elsőrendű kivitelben.

2012

Mindennemü egy- és többsoros kapálóeszközök, javított rendszerü „1912” Osborne fűkaszalógépek, leg-tökéletesebb New-OSborne kévekö-tő-aratógépek, sortrágyázó „Royall Drill vetőgépek“

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körút 57/a.

Fiókok saját kezelésben: Debrecen, Kaposvár, Szabadka, Temesvár.

Beszerezhetők: „Kühne“ mezőgazdasági gépgyár r. t.-nál **Mosonban.**

Eladó

Erdélyben 1100 katasztrális hold tagosított birtok

a vasuti főállomástól 28 kilométerre,
a további részletek iránt értekezhetni

2922

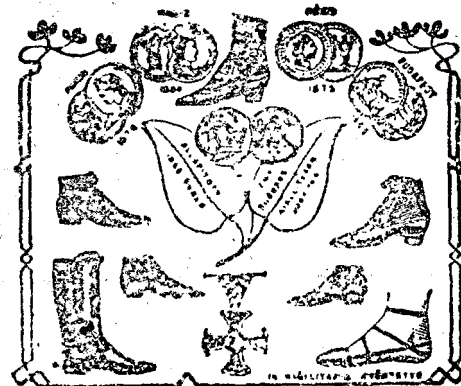
a N e p b a n k részvénytársaságnál

Kolozsvárt, (Deák Ferenc-utca 35. sz.)

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁRT, Szentegyház-utca 3.

Ajánlja általánosan elősmert saját műhelyében készült FÉRFI ÉS NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.

Vidéki megrende-lések mérték után de legbiztosab-ban egy használt, a lábra találó cipő beküldésével a legjobb anyagból és divat szerint le-hetőleg gyorsan teljesíttetnek.

2019

Zsákot, Zsineget,

2280

ponyvát, szőlőkötöző fonalat vá-sároljon a

31 év óta legmegbízhatóbbnak elismert

FISCHER-féle zsák- és ponyvagyárban Budapest, V., Nádor-utca 31-33. szám.

Kévekötelek, PONYVAKÖLCSÖNZŐ-intézet. Kérjen ajánlatot!

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alakult 1900-ban. Alakult 1900-ban. Igazgatóság Budapest, VIII., Baross-utca 10. sz. F. év novem. hó 1-től saját székházába, a Kálvin-térre helyezték át.

Biztosításokat elfogad tűz és jézkár ellen, ugyszintén az ember-életére a legkülönbözőbb módok szerint, előnyös feltételek mellett. Az üzleteredményben a biztosított tagok d'jaryanukban réze-sülnek.

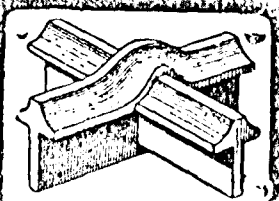
A lefolyt 12 év alatt a tagok hétszer részesültek az üzlet-lesle-géből. közgyűlési határozat értelmében díjvisszatérítésben.

Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül az igazgatósághoz, vagy az ország minden egyes helyén működő képviselők közvetítésé-vel. Nyomtatványokkal és felvilágosítás-al minden irányban készsé-ggel szolgál az igazgatóság.

Alapítványok kormány hozzájárulásával	2,527.980.— K
Tartalékok	3,357.603.— »
Biztosított tagjainak fennállása óta fizetett: tüzékekben	10,740.000.— »
jévkárokbán	5,042.000.— »
Biztosított érték tüzben 1912. évben	860,000.000.— »
jégben 1912 évben	63,000.000.— »
Életüzlet állománya	15,240.080.— »

A Gazdák Biztosító Szövetkezete társintézménye a

»GONDVISELÉS» Országos Központi Segélyző Társulat után 103 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítások, valamint havi befizetések ellenében 1000 koronáig terjedhet, leány-kiházasítási (önálló itási) segélybiztosítások eszközöltetnek. Legelőnyö-sebb népbiztosítás. E társulat kebelében minden községben önálló helyi-csoportok szervezhetők jótékonycélu működéssel. Tájékoztatót kész-séggel küld bárkinek is a Társulat igazgatósága, Budapest, IX. Erkel-utca 20. sz. 2008

Szab.

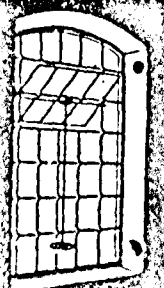
„Köpplinger“-rendszerü Idomvasablakok

a legjobbak és a legolcsóbbak

Egyedül gyártója — ismeretével és költségvetéssel dístalanul szolgál

vaszerkesztő és idomvasablakgyár

Leptér János Budapest, X., Asztalos Sandor-utca 16.

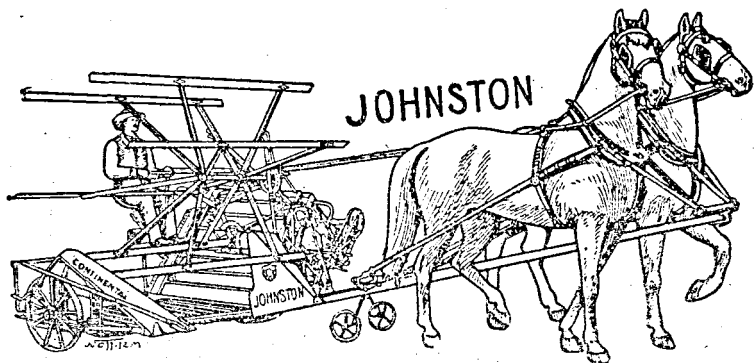
Az aratógép-technika legújabb vívmánya!

Az 1913. évi egyszerűsített és súlyban legkönnyebb eredeti amerikai

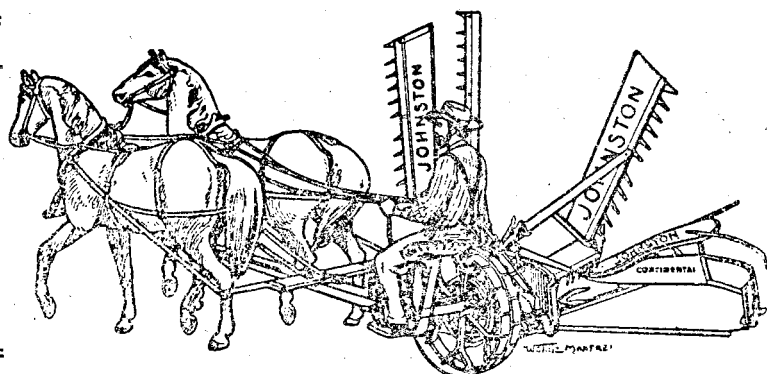
„JOHNSTON”

kéveköttöző és marokrakó aratógépeink, fűkaszalóink és acélgereblyéink a világon a legjobbak!

A magyarországi viszonyoknak legjobban megfelelnek!

Gyármányainkat egyszerű kezelés, szép munka és mindezekfelett tartósság jellemzik!!

Ábrás leirással és árajánlattal díjmentesen szolgál:

Bächer Rudolf — Melichár Ferenc

Magyarországi vezérképviselő:

Szücs Zsigmond.

BUDAPEST, VI., Teréz-körút 26.

Állandó gépműhelyünkkel kérjük megtekinteni!

Ujdonság!

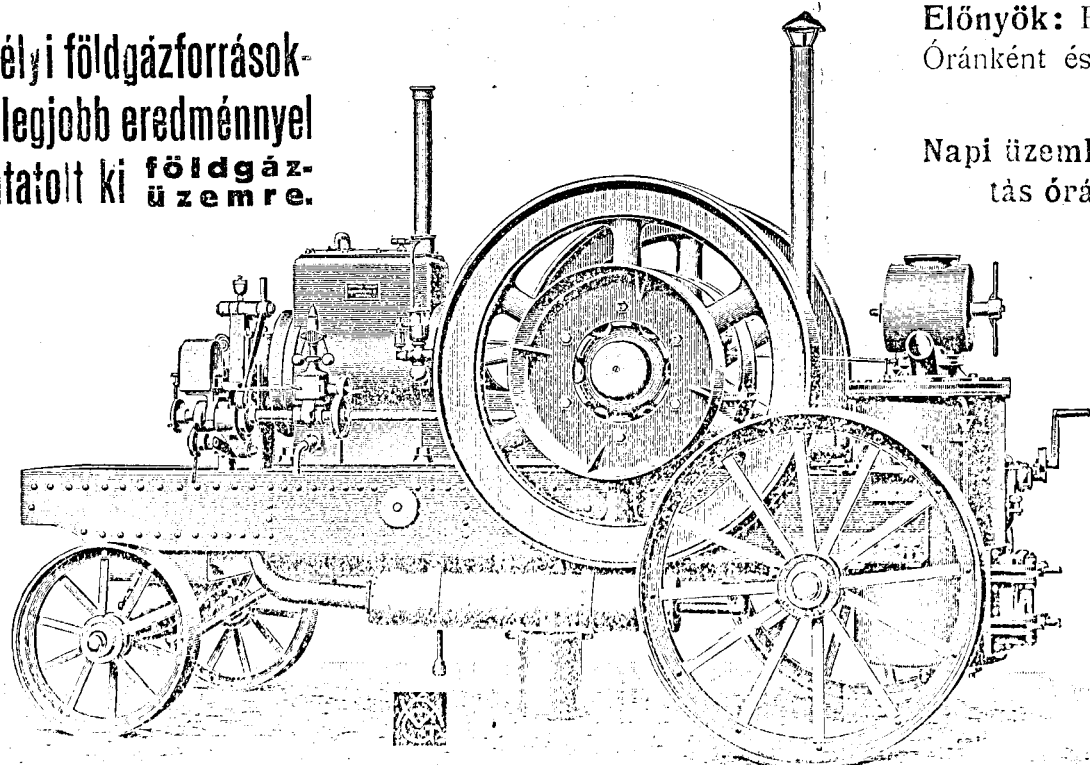
BCU Cluj / Central University Library Cluj Szabadalom!

A magyar kir. államvasutak gépgyárának gyártmánya.

Mezőgazdasági és ipari célokra alkalmas **M. H.-jelű**

szab. szivógázlokomobil 6-50 eff. lóerőig.

Az erdélyi földgázforrásoknál a legjobb eredménnyel próháltatott ki földgáz-üzemre.

Előnyök: Rendkívül csekély tüzelőanyag fogyasztás. Óránként és lóerőnként 450—480 gramm faszenet (kb. 5 fillér értékben) fogyaszt.

Napi üzemköltség kb. 5—6 korona. Hűtővízfogyasztás óránként és lóerőnként kb. 5—6 liter.

Sokoldalú használhatóság.

Cséplőgépek és más gazdasági gépek malmok és ipari telepek meghajtására egyaránt alkalmas.

Egyszerű szerkezet.

Könnyű kezelés
Zajtalan üzem. Robbanás és tűzveszély kizárva.

Hatósági tűzrendészeti szabályoknak nincs alávetve. Csekély helyszükséglet.

Bakokra helyezve stabilmotoroként használható. A rendes szivógáztelepeknél alkalmazott csövezeték teljesen elmarad

Ájánlattal és felvilágosítással szívesen szolgál:

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérigénysége Budapest, Váci-körút 32. szám.

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELŐFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KRONA,
ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLER.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSEG ES KIADÓHIVATAL
KOLOZSVAR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
:: A LAP TELEFON SZÁMA: 158.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Szemle.	253
Egészségügyi dolgokról. Dr. Konrád Dániel.	354
Az erdélyi mezőgazdasági szesziföldtulajdonosok értekezlete Kolozsvárt.	255
A gyógynövények értékesítése. Dr. Gróf Béla.	256
A szentjános rozsa és őszi bükköny, mint keverék takarmány. Gáspár József.	257
Irodalmi szemle.	257
Egyleti élet.	257
Vegyes közlemények.	259
Hirdetések.	

Szemle.

Mezőgazdasági helyzet. — A szőlők állapota. — Külföldi vetésjelentés. — Az E. G. E. kiállításai.

Megjelent a földmivelésügyi miniszteriumnak az idei első számszerű minősítő becslése a vetések állásáról. Mint már legutóbbi számunk ugyane helyén jeleztük is, a terméskiállítás ugy nagy általánosságban a buza és rozsból csak közepes, árap és zabból azonban jó közepes. Az időjárás az utóbbi napokban javult, az idő felmelegedett, voltak melegebb tavaszi esők is, még csak a szél megállását óhajtanák a gazdák, hogy a talaj a gyors kiszáradástól megvédessék.

A négy főkalászosról az erdélyi vármegyéből beérkezett minősítő becslések számadatait itt közöljük. A kitünő termés kilátás jelzésére = 1, a jóra = 2, a közepesre = 3, a gyengére = 4, a rozsrá = 5 számjegy használtatik.

Alsó-Fehér (buza) 3, (rozsa) 4, (árpa) 2, (zab) 2. Beszterce-Naszód 3, 3, 2, 2. Brassó 3, 3, 2, 2. Csik 2-3, 3, 2, 2. Fogaras 3, 2, 2, 2. Háromszék 3-4, 4, 2, 2. Hunyad 3, 3, 2, 2. Kisküküllő 3, 2-3, 2-3, 2-3. Kolozs 3, 3, 2-3, 2-3. Maros-Torda 3, 3, 2, 2. Nagyküküllő 3, 3, 2, 2. Szeben 2-3, 2, 2, 2. Szolnok-Doboka 3, 3, 2, 2. Torda-Aranyos 3, 3-4, 2-3, 2. Udvarhely 3, 3, 3, 2.

Összegezve az egész országból beküldött részletes adatokat, kitűnik, hogy a terméskilátás

	Buzából	Rozsból	Árpából	Zabból	
kitünő (1)	—	—	2	1	vm.-ben
jó (2)	9	7	29	32	"
jó közepes (2-3)	11	8	14	15	"
közepes (3)	39	42	18	15	"
gyenge közepes (3-4)	2	3	—	—	"

Az egyes gabonafélések Erdélyben a hivatalos jelentés szerint a következőleg állanak: *Buza*. A korai vetésű őszi buza az utóbbi esőktől sokat javult. Szárba hajt. A késői vetés ritka, sok benne a gyom, különösen a vadrepce. Néhol a vetés a sok esőtől megsárgult, másutt a buza vetés megdőlt. A tavaszi buza jól kelt s szépen bokrosodik. — *A rozs* az utóbbi esőzésektől javult ugyan, de még mindig gyenge, ritka és gyomos. Kalászat többnyire már kihányta. Szára általában rövid. — *Az árpa* az utóbbi esők után szép fejlődésnek indult. Az őszi kalásza hajt, helyenkint levelein rozsdalátható. A tavaszi vetéseket több helyen megtámadta a meztelen csiga. — *A zab* az esőktől szép fejlődésnek indult. Alsófehér vármegyében több helyen a lema melanopus támadta meg. — *A tengeri vetése* már szintén kikelt. A kelés azonban részben a kedvezőtlen időjárás, részben a hibás vetőmag miatt sok helyütt hiányos. — *A burgonya* az egész országban igen szépen kelt és jól fejlődött. Helyenkint gazos. — *A cukorrépa* első kapálása és egyelése nagyjából befejeztetett és már második kapálása is sokhelyütt folyamatban van. A másodvetések is igen szépen fejlődnek. Helyenkint a földi bolha és az orrmányos bogár okozott benne kárt. — *A takarmányrépa* szépen kelt és az esőzések után jól fejlődik. A földi bolha elvéve nagyobb károkat okozott. — *A repce* nagyjából elvirágozott. — *A dohány* palánták jól megeredtek és szép üde zöld színűek. — *A mesterséges takarmányok* közül a *lóhere*, bár helyenkint foltos, általában kielégítő fejlődést mutat, szép sűrű és erőteljes. — *A lucerna* általában elég szép és sűrű. — *A rétl* fűmővése az esők után erősen javult s általában kielégítőnek mondható.

— *A gyümölcsfák* között a *barack* csakis a védettebb helyeken ígér némi termést. — *A szilva* általában jobb termést ígér, mint ahogy remélték. Legtöbb helyen jó közepesen fejlődik. Kielégítő termést remélnék a *dióból*. — *Alma* és *körte* szépen fejlődnek. Kevés kivételtől eltekintve, mindenütt jó és jó közép termést remélnék, úgy almából, mint körtéből.

Itt említjük meg, hogy a jelentés jégverésekről és zivatarokról számol be Hunyad, Szilágy, Beszterce-Naszód, Brassó, Szolnok-Doboka és Udvarhely vármegyék egyes járásaiából, amelyek azonban nagyobb károkat nem okoztak.

A földmivelésügyi miniszteriumnak a szőlők állapotáról, a kerületi szőlészeti és borászati felügyelőktől bekért jelentése szerint az erdélyi kerületekben a szőlők állapota és a remélhető termés a következő:

Nagyenyedi kerület (Alsófehér, Hunyad és Szeben vármegye). A szőlők fejlődése megfelelő. Ez ideig sem növényi, sem állati betegség nem jelentkezett. Közepes termésre van kilátás. — *Dicsőszentmártoni kerület* (Kisküküllő és Nagyküküllő vármegye.) A szőlő rendszeren fejlődik. Helyenkint a jég tett kisebb-nagyobb kárt. Közepes termés mutatkozik. — *Marosvásárhelyi kerület* (Marostorda, Torda-Aranyos, Kolozs, Szolnok-Doboka és Beszterce-Naszód vármegye.) A szőlő fejlődése megfelelő, a tavaszi fagy e kerületben számbavehető kárt sehol sem okozott. Sem állati, sem növényi betegség kárt még nem tett. A szőlők jelenlegi állásából itélve, jó termésre van kilátás.

A külföldi államokból legutóbb érkezett hivatalos vetésjelentések szerint az általános mezőgazdasági helyzet külföldön a következő: *Angol Egyesült Királyság*. Az ősziék jól állanak és különösen a buza jó termést ígér. A tavaszi buza és az árpa területe valamivel kisebb a múlt évinél. — *Ausztria*. A vetések állása: buza 2.6, rozs 2.8, árpa 2.2, zab 2.2, lóhere 2.6, rétl 2.3 és legelő 2.6. (1 igen jó, 2 kö-

A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

szíves tudomására adja az igen tisztelt gazdaközönségnek, hogy

Saját Székházába

Budapest, Alkotmány-utca 29. szám alá átköltözött.

zepesen felül, 3 közép, 4 közép. alul, 5 igen rossz.) — *Belgium*. A vetések állása általában igen jó. A korán virágzó gyümölcsfákat, de különösen a barackféléket az áprilisi havazás és fagy érzékenyen megkárosította. — *Franciaország*. A vetések általában jól állanak és eddig jó termést ígérnek. — *Görögország*. A vetések állása általában kielégítő. A háború következtében a munkáskéz hiánya folytán a vetések területe átlagban 30%-kal kisebb a szokottnál, így előreláthatólag a várható termés is csekélyebb lesz. — *Németalföld*. A buza általában jól áll, csak a déli vidékeken gyenge; a rozs, átlagban szintén jól áll, néhol azonban oly gyenge volt, hogy kiszántották. — *Németország*. A melegebb idő beálltával az őszi-ek, de különösen a buza, az éjjeli fagyok okozta károkat csakhamar kiheverték s most általában jól állanak. a rozs néhol visszamaradt, ritka, sárgás. — *Olaszország*. A vetések eddigi fejlődése kielégítő. — *Bulgária*. Árpa- és rozsvetések igen szépen állanak s kalászaikat hányják. Az ez évi buzaterület 2.6 százalékkal nagyobb a múlt évinél. — *Oroszbirodalom*. Egyes kormányzóságokban (u. m. Simbirsk, Saratow, Samara, Orenburg) a fagykárak tetemesek. Déloroszországban a legutóbb beállott esőzések az előző szárazságban visszamaradt őszi vetéseket teljesen helyreállították s azok most szépen fejlődnek; a tavasziak valamivel gyengébben állanak. Az őszi területe kisebb, mint az előző évben volt. — *Románia*. Az őszi-ek erőteljesek, egészséges színűek s általában a legjobb kilátás van bő termésre. — *Szerbia*. Ugy az őszi-ek, mint a tavasziak, a késői vetés folytán visszamaradtak. A háború, illetve munkáskéz hiánya miatt a kalászosoknak szánt területnek csak kétharmad része van bevetve, a hiányt tengeri ültetésével pótolják.

Az őszi kiállítások előkészületi munkálatai javában folynak az E. G. E.-ben és immár csak a miniszteri jóváhagyás hiányzik a felterjesztett programra, hogy az szétküldhető legyen a kísérőlevelekkel, bejelentő ivekkel, a gépbemutató szabályzatával, stb.-vel együtt. A kiállításokkal kapcsolatban, szeptember 7-én rendezendő földbirtok-politikai nagygyűlés előkészítő-bizottsága is munkába lépett a héten és szerdán tartott ülésében a nagygyűlés programját és meghívóját összeállította. A nagygyűlés meghívói a kiállítási nyomtatványokkal egyidejűleg fognak szétküldetni. A kiállítások máso-

dik napján rendezendő nagy talajmivelő-, porhanyító- és vetőgép bemutató rendező-bizottsága is elkészítette már a bemutató szabályzatát és legutóbb kérést adott be a városi rendőrfőkapitánysághoz, kérve, hogy — a bemutató megismerésére óhajtó gazdaközönség az esetleg felmerülhető kellemetlenségektől megkíméltesse — külön méltányos tarifát állapítson meg a rendőrség a bérkocsik számára a bemutató helyére és idejére, mivel a terület — a városon kívül esvén — a mostani tarifa szerint, a fuvardíj esetenként egyezés tárgyat képezi. A kiállítások negyedik napjára, szeptember 8-ra, kirándulások rendezése van tervbe véve a révi csepkőbarlanghoz, a marosújvári sóbányához és a tordai hasadékhöz. A kirándulásokat az Erdélyi Kárpát Egyesület fogja rendezni. A kirándulások programja már szintén készen van s azt legközelebről közölni is fogjuk.

Egészségügyi dolgokról.

Az E. G. E. szociális tanszékén előadta:

Dr. Konrád Dániel

egyet. m. tanár, a Kolozsvári Önk. Mentő-Egyesület igazgatója.*

I.

Tisztelt Uram!

Egészségügyi dolgokról fogunk beszélni. Sok olyan kérdés lesz itt felmerítve, amelyet az urak ismernek, de tán a gyakorlati alkalmazási módját nem tudják; azt a módot, hogy hogyan kell ezeket az elvonatknak tetsző kérdéseket az egyszerű falusi embernek előadni. Mint falusi egyszerű család sarja, szívesen jöttem ebbe a körbe, hogy elmondhassam azon tapasztalatokat, amelyeket mint gyermek szerezni kezdtem falun, s később mint orvosnövendék és orvos igyekeztem értékesíteni a nép javára. Mert ha valaki szereti a népet, én, aki annak sarja vagyok, szivemből szeretem.

Mindenekelőtt a lakás kérdéséről kívánok pár szót szólni. Ha valaki ismeri, én igazán jól ismerem ezeket a viszonyokat. És tudom, hogy a szükség, kényszerűség olyan viszonyokat teremt a faluban, hogy a lakás mindennek megfelelő, csak ember számára való lakóháznak nem. Méltóztassék a népet megtanítani arra, hogy amikor házat épít, ne csak azért igyekezzen pincét csinálni a háza alá, hogy legyen hova elhelyeznie egyet-mást télire, hanem azért is, mert a pince egészségtanilag nagyon fontos része a

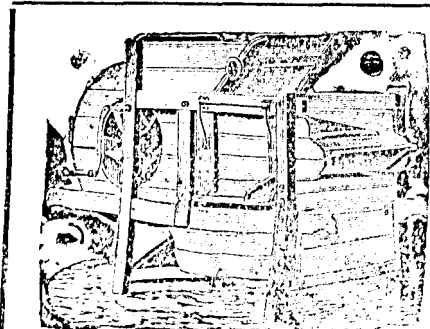
* Az előadást Zoványi Pál orvostanhallgató stenographálta.

háznak. A pincés lakás sokkal szárazabb, szellősebb, jobban kering benne a levegő. Már pedig erre feltétlenül szükség van, különben az a sok gáznemű anyag, amely egy falusi lakásban keletkezik, továbbá azok a bomlás anyagok, amelyek egy házban összegyűlnek, igen kellemetlen büzt árasztanak szét a lakásban. Ezért van az, hogy a városon nevelkedett ember fintorgatja az orrát, mikor egy ilyen egyszerű házba lép s megdorgálja az egyszerű embert a helyett, hogy szépen megmagyarázná az egészségtani szükségletet.

Azután figyelmeztetni kell a népet, hogy házára nagyobb ablakokat csináljon. Így egyfelől kisebb lesz a megépítendő terület, másfelől azon a nagyobb ablakon több napfény és több világosság jut be. Már pedig — egy híres orvos mondása szerint — amelyik házba nem jár be a nap, oda sokat jár be az orvos. Meg kell győzni a szegény embert arról, hogy mikor kinyitja az ablakot, nem hideget bocsát be, hanem éltető, jó levegőt. Mert az én falumban nem is tudtak az emberek arról, hogy szellőztetni kell. De kitől is tanulták volna meg? Egy magyarországi orvos barátom pedig azt írta, hogy miképp kívánhatjuk a néptől azt, hogy szellőztessen, mikor a papja is azt mondja, hogy erre szükség nincs.

Szoros összefüggésben van a lakással a ruházatkódás. Azt lehetne mondani, hogy a ruha tulajdonképp szorosabb értelemben vett lakás, amelyet az ember mindig magával hord. Ennek is tisztának kell lennie. E tekintetben is sok hiba van falun. Egyik az, hogy a falusi ember nem fürödhetik mindig. Továbbá még fokozza a piszkot, hogy ritkán vált fehérneműt. A gyakori fehérnemű-váltással kellene pótolni azt a hiányt, amelyet a gyakori fürdés hiánya von maga után. Miért szükséges minél gyakrabban változtatni a fehérneműt? Mindenütt az országban előfordul, hogy nemesak vasárnap nem vesz mindenki fehér ruhát, hanem ősztől tavaszig visel egyet. Az ilyen embernek még közelében lenni is undorító. Pedig a mosás falun olcsóbb mint városon. A háziasszony maga elvégzi. Egy kis szappant könnyen be lehet szerezni. (Sőt azt a sok zsiradékot, amelyet eldobnak, vagy a kutyának adnak, ősze lehet gyűjteni és belőle szappant főzni. Meg kell erre tanítani a falusi embert. Egy kiló maroszóda, 3 kiló zsiradék és 9 liter víz lassu tűznél 2 óráig főzve és kész a szappan.)

A test folytonos párolgása által eltá-

Minden gazdaságban nélkülözhetetlenek!!

Európszerte első helyen elismert kitérő szerkezetű és legolcsóbb, a gazda minden következményeinek legjobban megfelelő

„Eredeti Kalmár-rosták“

Ez évi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzékot kérni.

KALMÁR ZS. és TÁRSA Hódmezővásárhely

Különleges termény tisztító gépgyár és vasöntöde.

Vezérképviselő

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

BUDAPEST, V., Váci-körút 32.

vező anyagok a bőrön jutnak ki; ezeket felszívja a ruha. A vastag, piszkos ruhán nem tudnak átszivárogni ezek az anyagok, összegyűlnek és állandó bűzfészekké lesznek. Ez nemcsak utálatos, hanem veszedelmes is lehet. Mert a piszokban megteremnek a baktériumok s ha valami sérülés történik a bőrön, megfertőzik az embert azon a területen. Így jönnek létre az ilyen embereken az ódvarok, a sok seb, var, amely testükön látható és ez igen sokszor gyógyíthatatlan bőrbetegségbe megy át. Ettől a tisztaság által megóvhatja magát az ember.

De fürdőkád nélkül is fürödhetik az ember. Például egy mosóteknőben. Melegítünk egy kis vizet és ezzel, meg egy kis szappannal lemoshatjuk a testünket. Szóval a tisztaság iránti érzékét fel kell kelteni a népben és lehetőleg minden körülmények között meggyőzni arról, hogy ennek milyen nagy haszna van.

Másik szomorú dolog, amelyet lép-ten-nyomon tapasztalhatunk falun, hogy nem tudnak helyesen táplálkozni. A mi falusi embereink télen eszik a sok zsirt és hust, nyáron azonban nagyon keveset. Ennek oka főleg az, hogy nem tudják eltemni nyárára. Meg kell erre tanítani a népet. Ha jól besózzák, megfűstölük s azután száraz helyen tartják a hust, igen hosszú ideig áll. Hiszen a falusi embernek sokkal könnyebb dolog dísznót hizlalni, mint a városinak. És ha úgy osztja be, hogy jusson is, maradjon is, akkor nyáron is ehetik hust.

Az emberi test vegyileg ötféle alkatrészről áll: zsirból, fehérjenemű anyagokból (mint a tojásfehérje), széntartalmu anyagokból, ugynevezett szénhidrátumokból (ilyenek: a cukor, keményítő stb.); azután vízből és ásványi alkatrészekből. Föltétlenül szükséges, hogy ezek az alkatrészek valamennyien benne legyenek a táplálékban. Zsirt pedig nyáron, ha másképp nem lehet, a tejből nyerünk. Csinálunk vaját, amely nem egyéb, mint a tejben levő zsir. Faluhelyen azonban sok háziasszony nem tudja jól készíteni a vaját. Gyorsan megromlik. Ennek oka az, hogy nem préselik ki belőle jól a vizet.

Azután értésére kell adni a népnek, különösen annak a szegény oláh embernek, hogy milyen káros az a hosszú bőjtölés, amely náluk husvét és karácsony előtt van. Nézzen a papjára. És azt fogja látni, hogy az, aki az ígét prédikálja, maga sem bőjtöl szigorúan. Miért volna bűn akkor nem bőjtölenni annak a szegény embernek, aki pedig olyan erős testi munkát végez. Bőjtőljön a hét egyes napjain — ez még hasznos is lehet, — de nem

olyan hosszú időn át, mert ez határozottan káros. A bőjt alatt az a falusi ember nem eszik zsirt, csak szénhidrátumokat és kevés fehérjét. Pedig a zsir igen sok erőt képvisel s nem helyes dolog éppen akkor meg nem adni a testnek a szükséges táplálékot, mikor össze kellene gyűjteni az erejét a tavaszi és nyári munkára. Ezzel nem vallástalanságra tanítjuk a népet, hanem az önfenntartásra. Az én falumban meg tudtam értetni ezt a néppel, úgy, hogy csak a nagyhéten tartják meg a bőjtöt szigorúan; igaz, hogy azután el is rontják a gyomrukat az ünnepek alatt, amikor bőven kárpótolják magukat a hosszú bőjtért.

Ezek mind közismert dolgok voltak. Most egy pár olyan dologra térek át, amelyet már mint kész orvoslátnam a faluban. Vasárnap alig várják, hogy a tiszteletes ur harangoztasson már. — Nem azért, hogy a templomba siessenek, hanem azért, mert a láncot csak templom után lehet megkezdeni. Maga a tánc egészséges helyiségben és mértékkel szép és jó dolog: egészséges testmozgás. De az a baj, hogy ezzel egybekötve isznak, sőt a táncal egybe nem kötve is isznak és verekednek. Ez már rossz és káros. És még rosszabb, hogy el van terjedve a nép körében az a téves hit, hogy a szesz táplálék; a nép ezt ételnek tartja. Mikor munkára szegődik, a bérrrel együtt kiköti azt is, hogy mennyi pálinka kell. Egy dolgot kell a néppel megértetni, azt, hogy a szesz nem táplálék. Aki ezt nem hiszi el, meg kell győzni a következő egyszerű kísérlettel, amelyet minden faluban meg lehet csinálni.*

(Folyt. köv.)

Az erdélyi mezőgazdasági szesz-főzdetulajdonosok értekezlete Kolozsvárt.

Junius hó 4-én az erdélyi mezőgazdasági szeszkontingens tulajdonosok értekezletre gyűltek össze az Erdélyi Gazdasági Egylet székházába Kolozsváron, megbeszélni a szükséges teendőket, arra vonatkozólag, hogy miként lehetne az erdélyi mezőgazdasági szeszgyárakban termelt szesszel méltányos árakat elérni. A viszonyok ma oly kedvezőtlenek e tekintetben, hogy valósággal egzisztenciális érdeke minden kontingens tulajdonosnak, hogy csatlakozzék az érdekükben megindított nagyarányú mozgalomhoz.

Az az általános érdeklődés, mely egyrészt az értekezlet népes voltában, másrészt a mozgalomhoz való csatlakozásnak levél útján való bejelentésében nyilvánult meg, joggal keltheti fel bennünk azt a reményt, hogy Erdély mezőgazdasági

* Ez a kísérlet az előadáson be volt mutatva.

szeszfőzde tulajdonosait és bérlőit talán már a legközelebbi 1913—14-i kámpányban egy szövetkezetbe tömörülve láthatjuk. Az értekezlet lefolyásáról az alábbiakban számolunk be részletesen.

Az értekezleten *Béldi Tivadar* (Bodola) elnökölt, megnyitván az ülést, köszönetet mond ifj. br. *Jósika Gábornak*, hogy a szeszfőzde tulajdonosok érdekében a mozgalmat megindította, valamint köszönetét fejezi ki az Erdélyi Gazdasági Egyesület választmányának, hogy a szesztermelők ügyét felkarolta és a kontingens tulajdonosokat a mai napra értekezletre hívta egybe, az érdekeik megvédelmezése céljából szükségesnek látszó intézkedések megvitatására. Üdvözölvén a megjelent tagokat, felkéri az előadót a tárgy előterjesztésére.

Török Bálint s-titkár előadó ismeretli a mezőgazdasági szeszgyárak rendeltetését, közgazdasági szempontból való jelentőségét, majd áttérve a sivár helyzet képeinek hű ecsetelésére, felolvassa az ennek folyományaként a mezőgazdasági szeszfőzde tulajdonosok köréből — ifj. br. *Jósika Gábor* által, — az E. G. E. választmányához beadott alábbi indítványt:

A szervezkedés szükségét edes hazánkban is kezdi a gazdaközönség felismerni. E téren nekünk, erdélyieknek sem szabad elmaradnunk. Szükségét látom, hogy az erdélyi mezőgazdasági szeszfőzdek tulajdonosai hasonlóan, mint a nyugatmagyarországi szeszfőzde tulajdonosok, egymással érintkezésbe lépjenek és szervezkedjenek a szeszkartell ellen, mely a mezőgazdasági szeszfőzdek termelvényének árát 12—13 koronával nyomta le a finomított szeszárak alá, pedig eddig 2 korona 25 korona volt a két szesztermelvény közötti különbség és ennek dacára a finomítók megdagodtak.

Szerény véleményem szerint a gazdák csakis úgy vívhatnák meg sikeresen a kartellel a harcot, ha önmaguk egy központi finomítót állítanának fel, mely az eladásokat is eszközölné, mert magukban a szeszfőzdekben felállított finomítók, ha csak a tulajdonosnak nincs annyi italmérése, hogy azok az egész kontingensét elfogyaszthatják, nem lesznek képesek a kartell áraival megbirkózni.

Felkérem a méltóságos Igazgatóságot, ez ügyet pártolólólag felkarolni és mihamarabb egy értekezletre a kontingens tulajdonosokat meghívni sziveskedjék.

Előadó utánjárása alapján sajnálatlan konstataálja, hogy az aránytalan árkülönbség tényleg fennáll és hogy a budapesti tőzsdén jegyzett nyers és finomított szeszárak az erdélyi kontingens tulajdonosokra irányadók egyáltalán nem lehetnek. Az E. G. E. választmánya, méltányolván a helyzetet, a legnagyobb készséggel ajánlja fel a további támogatását a kontingens tulajdonosok és bérlőknek céljuk elérhetésére.

Rátért előadó ezután a kontingens biztosítása tárgyában hozott legújabb törvény ismertetésére, hálával emlékezvén

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok. Fiu és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utódai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRTT, Deák Ferenc-utca 3. sz.

Telefonszám 567.

Mátrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédlő és futószőnyeg, gyapju és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rollettük egyedüli
főraktára. 2005

meg a M. Sz. O. E.-ről, hogy ez irányban a mozgalmat megindította. Majd a szeszkartell ügyeit érintve a következő határozati javaslatot ajánlotta elfogadásra:

Mondja ki az értekezlet, miszerint:

1. Az erdélyrészi mezőgazdasági szeszfőzde tulajdonosok és bérlők elérkezettnek látják az időt a mezőgazdasági szeszfőzdek termelvényei normális árának elérhetése céljából való szervezkedésre.

2. E cél elérhetése érdekében egy négytagú bizottságot küld ki az értekezlet, mely bizottságnak két tagja kontingens tulajdonos, kettő pedig bérlő kell legyen. E négy tagon kívül még két tagot delegál a bizottságba az E. G. E. elnöksége.

3. Az értekezlet feladatául tüzi ki a bizottságnak, hogy a folyó évi július hó folyamára az újból összehívandó értekezlet elé, kész javaslatot terjesszen, a cél elérhetése érdekében szükségesnek látszó, megteendő intézkedésekről.

4. Feladatául teszi továbbá a bizottságnak, hogy az erdélyrészi mezőgazdasági szeszgyárakban termelt nyersszesznek a legjövődelműbb módon való értékesíthetése céljából számításokat eszközöljön egy szeszfinomító részvénytársasági alapon való felállításának jövődelműségét illetően és amennyiben egy külön szeszfinomítónak r. t.-i alapon való felállítása az eszközölni való számítások alapján nehézségekbe ütköznék.

4. Az értekezlet felhatalmazást ad a bizottságnak, hogy valamely központi fekvésű nagyobb szeszfinomító gyár tulajdonosával tárgyalásokat folytasson arra vonatkozólag, hogy:

a) az erdélyrészi mezőgazdasági szeszgyárakban termelt nyers szesz finomítását, mely fix árban és feltételek mellett volna hajlandó elvállalni, ha a finomítás után, a további értékesítést a gyárosok maguk eszközölnék;

b) a fix árban finomított összes szesz értékesítéséből származó haszonból hány %-ot volna hajlandó átengedni a finomító tulajdonos a mezőgazdasági szeszgyár tulajdonosoknak az esetben, ha az illető az értékesítéssel is megbiznátnék?

c) a mezőgazdasági szeszfőzdekben termelt nyers szeszt, a változó konjunkturák figyelembe vételével milyen alapon, vagy kulcs szerint volna hajlandó beváltani és a finomítás és értékesítésből származó haszonból hány százalékot volna hajlandó átengedni a finomító.

Hirsch Ödön szeszgyáros (Kolozsvár) köszönetet mond az E. G. E.-nek és előadónak az ügy felkarolásáért és beható tanulmányozásáért, a javaslatot változtatás nélkül elfogadja.

Ifj. br. Jósika Gábor a javaslatot elfogadja és indítványozza, miszerint az értekezlet kérje fel az E. G. E. választmányát, hogy az egylet kebelében egy szesztermelési szakosztályt alakítson és ebbe mint egy szövetkezetbe azután lépjenek be a kontingens tulajdonosok és e szakosztály képviselné továbbra állandóan az erdélyi kontingens tulajdonosok érdekeit.

Előadó javaslatát az értekezlet ezután ifj. br. Jósika Gábor indítványával kibővítve az értekezlet egyhangulag elfogadta.

A határozati javaslatban jelzett bizottság tagjaiul ezután megválasztottak: Béli Tivadar (Bodola), ifj. br. Jósika

Gábor (Várfalva), gy. Rosenberger Ignác (Kolozsvár), Hirsch Ödön (Kolozsvár); pótlagokul: br. P. Horváth Arthur (Küküllő-Széplak) és Szabó Antal (Tatrag). Az E. G. E. részéről delegáltattak a bizottságba: dr. Sinkovics Ottó (Szentkatolna) és Török Bálint s.-titkár. A bizottság már a jövő héten összeül, hogy a tárgyalásokat megkezdi.

A gyógynövények értékesítése.

Irta:

Dr. Gróf Béla.

A kolozsvári gazdasági akadémiával kapcsolatos gyógynövénytelep az orvosi növények tudományos botanikai és kémiai vizsgálatain kívül a természet, a vadon termő gyógynövények gyűjtése és az értékesítés ügyét is szolgálja. Az országban évről évre nagyobb arányokat ölt a természet és a vadon termő gyógynövények gyűjtése. A terjesztés előmozdítása végett évente tanfolyamot rendez lelkészek és tanítók részére a telep vezetője: dr. Péter Béla gazd. akad. igazgató, egyet. m. tanár. Erre a tanfolyamra az ország minden részéből sereglenek össze a résztvevők, kik a tanfolyamon szerzett ismereteiket széles körben, a nép közt elterjesztik.

A rendszeres propagandának, a tanfolyamok tartásának jelentős eredménye az, hogy napról-napra szaporodik a termelők és gyűjtők száma; így a ki nem használt falusi munkaerő (gyermekek, öregek) aránylag könnyű keresethez jut. E helyt csak a munkácsi hegyvidéki miniszteri kirendeltség két évi beváltási adatait közlöm állításaim bizonyítására. Az 1911. évben beváltottak 80678 kgr. gyógy-

növényt 33,128 kor. 67 fillér értékben. Az 1912. évben pedig a kedvezőtlen időjárás viszonyok mellett 40771.75 kgr. szárított árut 21,915 kor. 65 fillér árban váltottak be.

Az értékesítés ügyének akarok szolgálni azzal is, hogy az 1913. évi gyógy-növény beváltási árakat közlöm, most, a szedési időny kezdetén.

A külföldi piacon nagyobb kétések nem történtek, azért e meglehetősen magas árak megmaradnak. Külföldi kereskedők nagy mennyiségben vásárolják az orvosi székfűvet (Matricaria Chamomilla). Nagy a fodormenta (Mentha crispa), valamint a benedekfü (Cnicus benedictus) kereslet is. Magas árat fizetnek a nadragulyáért (Atropa Belladonna) is, mert már most nagyban keresi a külföld. Az anyarozs ára alacsonyan áll ez idő szerint; ez a legváltozóbb áru. Az új készlet piacra hozása előtt leszáll az ára, de aztán ősztől kezdődőleg mondhatni állandóan emelkedik. A Carpathia Részv. Társ. (Privigye) nagy mennyiségű málnát (Rubus Idaeus) keres vételre. Állandóan jó cikk-a boróka (Juniperus communis) bogója is, de csak nagyban vásárolják.

Nagyobb mennyiségben vásárolják a szárított gyógynövényeket: Bednarik József Nyitrauszucsány, u. p. Bélaudvarnok, a «Carpathia» vegyipari részv. társ. Privigye, Laib Rezső illóolajgyáros Bős (Pozsonym.), Rohr Jakab Szeged (Árpád-u. 5.), Rózsa Mór Kolozsvár (Mátyás király-tér 12.), Szerdahelyi Károly Béga-szentgyörgy, Franz Wilhelm & Co. Wien (III./2., Kolonitz-gasse 2/a).

A gyógynövény neve	Rohr J. Szeged.	Carpathia, Privigye	Franz Wilhelm & Co Wien
Fehér pemetefü növény (Marrubium vulgare)	25.— K	30—40 K	22.— K
Méhfü növény (Melissa officinalis)	90.—	—	60.—
Fodormenta levél (Mentha crispa)	120.—	—	—
Fodormenta szárral (Mentha crispa)	80.—	—	50.—
Borsmenta levél (Mentha piperita)	120.—	—	—
Borsmenta szárral (Mentha piperita)	80.—	—	60.—
Keskenylevelű utifü levél (Plantago lanceolata)	28.—	—	30.—
Ruta növény (Ruta graveolens)	60.—	—	—
Maszlag levél (Datura stramonium)	40.—	40.—	36.—
Zsálya növény (Salvia officinalis)	30.—	—	—
Apró csalán növény (Urtica dioica)	22.—	20.—	20.—
Fehérüröm levél (Artemisia absinthium)	25.—	25—30	24.—
Nadragulya levél (Atropa Belladonna)	55.—	80—90	50—80
Benedekfü (Cnicus benedictus)	45.—	—	36.—
Fehérmályva levél (Althaea officinalis)	25.—	30—40	22.—
Beléndek levél (Hyoscyamus niger)	50.—	90.—	40—60
Izsóp növény (Hyssopus officinalis)	45.—	—	—
Pirosító gyökér (Alcana tinctoria)	45.—	35—40	—
Ehérmályva gyökér [hézazott] (Althaea officinalis)	70.—	—	100.—
Angyélika gyökér (Archangelica officinalis)	90.—	60—70	—
Nadragulya gyökér (Atropa Belladonna)	45.—	—	—
Kálmos gyökér [hámozott] (Acorus calamus)	45.—	40—45	50.—
Késtyán gyökér (Levisticum officinale)	—	—	80.—
Fehérmályva virág (Althaea officinalis)	90.—	—	90.—
Szarkaláb virág (Delphinium consolida)	50.—	70—90	50.—
Fülemilefü virág (Calendula officinalis)	180.—	—	200.—
Orvosi székfű virágzat (Matricaria chamomilla)	80.—	70—100	60.—
Buzavirág virág (Centaurea cyanus)	180.—	150.—	300.—
Pipacs virág (Papaver Rhocas)	150.—	150—200	150.—
Hársfa virág (Tilia)	100.—	100—110	130.—
Ökörfarkkóró virág (Verbascum)	180.—	100—250	200.—
Büdös bürök mag (Conium maculatum)	20.—	32.—	20.—
Koriander mag (Coriandrum sativum)	25.—	—	—
Kömény mag (Carum carvi)	—	—	60.—
Boróka bogyó (Juniperus communis)	14.—	15.—	14.—
Málna [nyersen] (Rubus Idacus)	—	40.—	—
Anyarozs	180.—	—	300.—
Kőrishogár (Lytta vesicatoria)	—	300—400	500.—

* Az árak métermázsánsként franko Szeged, Privigye, illetőleg Wien értendők.

A szentjános rozs és őszi bükköny, mint keverék takarmány.

A tejkérdés, mely minden év folyamán, különösen a tél végén és a tavasz elején a zöldtakarmányozás beindítása előtt, a fogyasztók részéről, több-kevesebb kifakadással felvetetni szokott: két tényezőjének a jó tejelő tehen és a jó és elég takarmány teljes összhangba, egyensúlyba hozása által oldható meg. A tejkérdésnek ez a két tényezője oly szorosan kapcsolódik egymáshoz, hogy egyiket a másik nélkül tárgyalni sem lehet s ennél fogva egyiknek sem adhatunk elsőbbséget a másik felett. Ha azonban úgy a szak-, mint a nem szaklapokban, szakértő vagy laikus írótól eredő s ezzel a kérdéssel foglalkozó közleményeket lapozgatunk, kevés kivételtől eltekintve, mely ennél fogva figyelmen kívül is hagyható, azt olvassuk, hogy a két tényezőt egymástól elkülönítik s a kérdés megoldásánál mindenütt csak az egyik tényezőt: a jó tejelő tehenet tolják előtérbe.

Ennek a felfogásnak megnyilatkozását volt alkalmunk tapasztalni folyó évi május havának elején, amikor a piacon, helyenként egy liter tehéntej ára 50 fillérre emelkedett. A tej magas ára miatt támadt sűrű panasz mellett mindannyiszor hangoztatott a baj orvoslására tejelő tehenek beszerzése állami segítséggel. De hogy mennyire nem a tehenek elégtelensége volt a tej magas árának okozója, azt misem bizonyítja jobban, mint az, hogy az előbb említett magas árra, két héttel, a piacon a tej ára 16 fillérre esett, tehát anélkül, hogy ennek elérésére teheneket kellett volna beszerezni. A tejhiány okát a tehendarabszám elégtelenségében keresték, holott az a takarmány elégtelenségében rosszaságában rejlett, mert mihelyt a zöldtakarmányozás beindított, tehát volt elég és jó takarmány: a tejhiány s az emiatt hangoztatott panasz azonnal megszűnt.

Az erdélyrészi (székelyföldi) miniszteri kirendeltség midőn a kisembereket felsegítendő anyagi támogatást nyújtott tehenek beszerzésére, s a tej és tejtermékek értékesítése céljából tejszövetkezeteket segített életre kelteni, nem választotta külön a tejkérdés két tényezőjét, mert egyidejűleg beindította az akciót arra is, hogy a takarmány mennyisége és minősége is emeltessék, hogy a felszaporodott állatállomány jó és elég takarmányhoz jusson. A legelővásárlás, vagy haszonbérletének segélyezése a legelők és rétek javításának és felújításának támogatása, a takarmánynövények beszerzésének megkönnyítése, mind a tejkérdés másik tényezőjének: a jó és elég takarmány termelésének emelése céljából történt.

A tehenek beszerzésére irányult akció kevesebb — mondhatjuk — semmi akadályra nem találván, a kitűzött célhoz vezetett. A takarmánykészlet emelésére és minőségének javítására fordított segély azonban nem járt a remélt siker-

rel, a tehenek számának emelkedésével nem tartott lépést a takarmány fokozódása. Ennél fogva a kettőnek egyensúlyozására — a takarmányhiány pótlására majdnem minden év télutóján és tavasz elején — közvetlen segélyezés szüksége állott elő, melyet a miniszteri kirendeltségnek korpa és széna kedvezményes árban kiosztásával kellett mindannyiszor kielégíteni. Aminek különben igen egyszerű a magyarázata: a tehenek beszerzéséhez nem kell más, mint pénz; ellenben a takarmány szaporításához a talajmivelésnek, a takarmánynövények termesztésének, szárításának és eltartásának stb. teljes ismerete; szóval gazdasági tudás és gyakorlati jártasság kell, amiből pedig, sajnos, a mi segélyre szoruló kisembereink igen kevés felett rendelkeznek.

A miniszteri kirendeltség ez utóbbinak — a takarmány termelés körüli jártasságnak — elsajátítására saját hatáskörében kisebbszerű mintagazdaságokat szervezett, melyek a közvetlen vezetés és a tulajdonos gazdának a helyszínén történt kioktatása mellett, csak annyi anyagi támogatásban részesültek, amennyire indokolt kérelmezés után a gazdakörök is igényt tarthatnak. Ilyen kisebbszerű mintagazdaság a múlt évben 13 községben indított meg, mely a folyó évben 17-re emeltetett. A mintagazdaságok üzemtervében a viszonyok közé beillő takarmánynövények termesztésére van a főszó fektetve — a takarmányok, csalánmádé, répa, stb. bevezetésére az eddig termesztés alatt levő bükköny, lóhera és lucernával elfoglalt területek fenntartása mellett.

A mintagazdaságok már az egy évet betöltött rövid idő alatt is beigazolták azt a japáni közmondást: *«Jobb egyszer látni valamit, mint százszor hallani róla»*. Habár a múlt év rendkívüli időjárása sok tervet keresztül húzott, mégis nem egy termelési ágánál a mintagazdaságokban az eredmény megfelelt a várakozásnak.

A szentjános-rozsot e lap 1909. évi számaiban ismerttettem, nem tartom tehát szükségesnek a növényvel ezzel az alkalommal részletesebben foglalkozni, nehogy tekintettel a rövid időközre, az ismétlés hibájába essem. E növény termeléséhez csupán annyit jegyzek meg, hogy a mintagazda egy kat. holdra 50 kg. rozsot és 50 kg. bükkönnyt kapott; a vetést múlt év október havában ejtette meg; az elvetett mag a gazdag csapadék hatása alatt igen szépen kelt s a vetés jól megerősödve ment a télnek. A tavasz beálltával gyors fejlődésbe indult, semmi nyomát nem mutatva annak, hogy valamely részén a vetésnek az őszi bükköny kipusztult volna. Különösen jó hallással volt rá a márciusi meleg, s ha április havában nem állott volna be az erős hűtés, már április hó 15-re kasza alá fejlődik; emiatt azonban csak április hó 26-án lehetett kasza alá fogni. Takarmányozás alatt tartatott május hó 15-ikéig, tehát 21 napon át. A 21 nap alatt naponként 11 darab számos állatot látott

el takarmánnyal, ezenfelül pedig $\frac{1}{4}$ -ed része a területnek magtermelésre hagyott meg, a hozama tehát kat. holdra átszámítva: 160 métermázsa zöldtakarmányt tett.

Gáspár József.

IRODALMI SZEMLE.

Tájékoztató a sertésvész elleni védő- ojtásról címen, Phylaxia szérum-termelő r. t. egy kis füzetet adott ki, mely a gazdaközön-séggel megismerteti a sertésvész elleni szérum immunizáló hatását és utasítást tartalmaz a szérum alkalmazására és kezelésére vonatkozólag. A tájékoztató 20 példányban szerkesztőségünknek is megküldött és amíg a készlet tart az érdeklődőknek díjtalanul küldjük meg a füzetkét.

EGYLETI ÉLET.

Meghívó,

az E. G. E. kiállításával kapcsolatos nagy talajmivelő és vetőgép bemutatóra.

Az erdélyi gazdaközön-ség és vármegyei gazdasági egyesületek részéről nyilvánított óhajnak tettünk eleget, amikor — az Erdélyi Gazdasági Egylet kiállítási szakosztálya által, a Nagyméltóságú m. kir. Földművelésügyi Miniszter ur erkölcsi és anyagi támogatása mellett, Kolozsváron, 1913. évi szeptember hó 5-től 8-ig rendezendő XVII. erdélyrészi tenyészállat- és IX. mezőgazdasági gép- és terménykiállítás és vásárral kapcsolatban — a gazdaközön-ségnek és gépgyárosoknak egyaránt kínálkozó kedvező alkalmat megragadva, Kolozsvár város és Szászfenes község határában, 1913. évi szeptember hó 6-án, szombaton, a kiállítások második napján reggel 9 órától d. u. 6 óráig egy nyilvános nagy talajmivelő- és vetőgép bemutató rendezését határoztuk el.

A gépbemutatónak célja az összes újabb szerkezetű, nagy, magajáró, motoros, valamint kisebb, igás állatok által vontatott talajmivelő és porhanyító gépeknek, valamint a különféle szerkezetű vetőgépeknek az erdélyi gazdaközön-ség előtt, Erdélyben, működés közben való bemutatása, szerkezetüknek, használati módjuknak, alkalmazásuk előnyeinek és hátrányainak a helyszínén, működésükben való ismertetése.

A bemutatás céljainak megfelelőleg, a gépek munkáltatására Kolozsvár város és Szászfenes község határában oly területet választottunk ki, amely a művelés alatt álló erdélyi termő terület állagos domborzati és talajviszonyainak megfelelő. A bemutatóra úgy a gazdaközön-séget, mint a gépgyárosokat ezuton tiszteltel meghívja:

Kolozsvárt, 1913. évi május hó 24-én.

A rendezőség.

A talajmivelő- és vetőgépbemutató tudnivalói és rendezési szabályzata.

Elnök: Lészai Ferenc földbirtokos, e. g. e. alelnök.

Rendező: Tokaji László e. g. e. titkár. **Rendező-bizottsági titkár:** Török Bálint e. g. e. segédtitkár.

Műszaki vezető-rendező:

Göller János a kolozsvári gazd. ak. technológiai tanszékének előadója.

Juhász Árpád a kolozsvári gazd. ak. növénytermelési tanszékének előadója.

Jászberényi András a kolozs-

vári gazd. ak. üzemtani tanszékének előadója.

1. A bemutatás célja.

A bemutatás célja az újabb szerkezetű különböző fajta szántó-, talajművelő- és porhanyítógépeknek, valamint vetőgépeknek az erdélyi gazdaközönség előtt, sikon és lejtőn végzett munka közben való bemutatása s azok szerkezetének, használati módjának, alkalmazásuk előnyeinek és hátrányainak ismertetése és megmagyarázása.

A fenti cél elérésére, a bemutatás napján az összes résztvevő gépek egymáshoz közel dolgozni fognak s a gazdaközönség azokat megismerheti, miközben az egyes gépekről szakszerű előadások és magyarázatok fognak tartatni.

2. A bemutatás ideje és helye.

A bemutatás folyó évi szeptember hó 6-án, szombaton, a kiállítások második napján tartatik meg: Kolozsvár város és Szászfenes község határában, reggel 9 órától, d. u. 6 óráig. A kedvezőtlen időjárásból eredő esetleges halasztásokért a rendezőség felelősséget nem vállal.

3. A bemutatásra bejelenthető gépek.

A bemutatáson résztvehetnek és arra bejelenthetők:

1. robbanós motorokkal dolgozó, bármily rendszerű talajművelő és porhanyító gépek mindennemű szerelvényükkel és tartozékukkal együtt, tekintet nélkül arra, hogy ekével, vagy forgó mozgású művelő eszközökkel dolgoznak;

2. gőzerőre berendezett talajművelő gépek;

3. igás állatokkal vontatott talajművelő- és porhanyítógépek. (Ló és ökör fogatokról kívánatra a rendezőség gondoskodik. Egy kettős ló- vagy ökörfogat ára: 10 korona; egy négyes ökörfogat ára: 20 korona egy napra.)

4. Különféle szerkezetű vetőgépek.

4. A bejelentés módja.

A bemutatáson résztvevő gépek egyszerű levélalában jelentendők be az Erdélyi Gazdasági Egylet titkári hivatalához (Kolozsvár, Attila-utca 10.) legkésőbb augusztus hó 15-ig. A bejelentő levélnek tartalmaznia kell:

1. a bejelentő cég nevét és pontos címét;

2. a bejelentett gép nemét, minőségét, gyári jelzését és árát;

3. a gép egy napi (10 órás) teljesítő képességét (mekkora területet milyen mélyen művel meg, illetve vet be);

4. kíván-e és minő tüzelőanyagot beszereztetni;

5. reflektál-e ló, vagy ökörfogatra és mennyire;

6. egy nyilatkozatot, melyben a bejelentő kijelenti, hogy a bemutatás tervezetét és szabályzatát ismeri és azt magára kötelezőnek tartja.

7. Esetleges külön kívánságok.

A bejelentéssel együtt beküldendők:

1. motoros szerkezetű, nagyobb gépenként = 50, azaz ötven korona bejelentési, illetve részvételi díj;

2. kisebb fajta, igás állatokkal vontatott gépenként = 10, azaz tíz korona bejelentési, illetve részvételi díj;

3. vetőgépenként = 20 korona, azaz husz korona bejelentési, illetve részvételi díj, mely összeg a bemutatás költségeinek fedezésére fordíttatik és vissza nem adatik.

5. A gépek beküldése.

A bejelentett gépek és összes tartozékaik Kolozsvár vasúti állomásra küldendők az «Erdélyi Gazdasági Egylet kiállítási rendező-bizottsága» (Deutsch Testvérek szállítási vállalata útján) címre.

Az állomástól a szántandó területig

országot vezet. (A gépeknek a helyszíneire való kiszállítását Deutsch Testvérek szállító cég [Kolozsvár, Mátyás király-tér 25.] vállalta el, tengelyen szállítandó gépeket mm.-ként 1 korona, saját keréken vontatható gépeket mm.-ként 80 fillér árban.)

Azon gépekkel, amelyek kellő időben nincsenek a helyszínén, a bíráló bizottság nem foglalkozik.

6. A terület kijelölése.

A jelentkezések beérkezése után a rendezőség a különböző fajta gépeket szakszerűen csoportosítva (gőzekék, traktorok, forgó-, többtestű-, ágyékék, porhanyító-, vetőgépek, stb. stb.), a hasonló szerkezetű és képességgel bíró gépeknek egymás mellett külön fog táblákat kijelölni. Sorshuzás dönti el, hogy a rendelkezésre álló táblák közül melyik gép melyiken dolgozik.

7. A bemutató napirendje.

Szeptember 6-án, szombaton reggel 8 órakor a bemutatást megismerléni óhajtó gazdaközönség gyülekezése a kiállítási pavillonban.

8 óra 10 perckor indulás kocsikon és autobuszokon a bemutatás helyszínére.

9 órakor pontban kezdetét veszi a bemutatás, mely tart d. e. 12 óráig.

D. u. 2 órakor a bemutatást megismerléni óhajtó gazdaközönség gyülekezése.

2 óra 10 perckor indulás kocsikon autobuszokon a helyszínére.

3 órakor a bemutatás folytatása 6 óráig.

A bemutatás ideje alatt ugy d. e., mint d. u. 1—1 órai szünet tartatik, mely idő alatt az egyes gépekről előadások és magyarázatok tartatnak.

8. Anyag használat.

Minden bejelentőnek szabadságában áll a saját beszerzésű kenő- és tüzelőanyagot (benzin, nyersolaj, szén, fa) használni, de tartozik a tüzelőanyag származását, beszerzési forrását és árát pontosan bejelenteni.

Amennyiben a bejelentő fenti jogával élni nem akar, a rendezőség a bejelentő cég által előre bejelentett mennyiségű benzint, szenet vagy lát az illető költségjére beszerzi és a helyszínére szállíttatja, felelősség nélkül. Tápvíz és egyéb kellékek szállításával járó költségeket a bejelentők tartoznak viselni.

A gépbemutató ügyében mindennemű megkeresés az Erdélyi Gazdasági Egylet titkári hivatalához intézendő: Kolozsvár, Attila-utca 10. szám. Telefonszám: 158.

Jegyzőkönyv,

II.

Titkár bejelenti, hogy a folyó évi április hó 25-i ig.-vál. ülés határozata értelmében az Elnökség felterjesztést intézett a földművelésügyi miniszter urhoz a fogarasi ménesbirtoknak Fogarason való fenntartása és fejlesztése, továbbá az erdélyrészi es. és kir. katonai élelmezési raktárakban termelt, kedvezményes áru korpának az erdélyi gazdák között, méltányos módon való kiosztása tárgyában. Felterjesztést intézett ezenkívül az Elnökség a baromfitenyésztésnek a városok környékén való fejlesztése és keltető gépeknek kedvezményes árak mellett való engedélyezése tárgyában. — Helyeslő tudomásul szolgál.

Ugyanő bejelenti, hogy az Elnökség — a legutóbbi ig.-vál. ülés határozata értelmében — az őszi egyleti kiállításokkal egyidejűleg rendezendő birtokpolitikai nagygyűlés tárgyaiak megállapítása

céljából, május hó 18-ra a társ- és rokon-egyletek, a városi és megyei törvényhatóságok, valamint az erdélyrészi országgyűlési képviselők bevonásával egy értekezletet hívott egybe. Jelenti, miszerint az értekezlet kimondotta, hogy a birtokpolitikai nagygyűlés rendezését helyesnek és időszerűnek tartja. Az értekezlet nagygyűlés három előadásának tárgyát a következőkben jelölte meg: 1. Az erdélyrészi földbirtok politika feladatairól általában. 2. Egy az állam által ellenőrzött és garantált nagyarányú pénzügynek a társadalom erejéből való alapítása annak szükségessége és feladata. 3. A társadalmi intézmények feladatai egy új, ellenállóképes generáció nevelése tekintetében. Az értekezlet a nagygyűlés rendezése, előkészítése és az előadók felkérése céljából egy több tagú végrehajtó bizottságot küldött ki. — Helyeslő tudomásul szolgál.

Ugyanő bejelenti, hogy a kiállítási szakosztály végrehajtó bizottsága a kiállítási rendező- és bíráló-bizottságot megválasztotta és a kiállítás előkészületi munkálatai javában folynak. — Tudomásul szolgál.

Ugyanő bejelenti, hogy a kolozsvári népegészségügyi kiállításra az egylet meghívott. A kiállítás megnyitásán az egylet képviselőjében Török Bálint s.-titkár volt jelen. — Tudomásul szolgál.

Ugyanő új tagok bejelentése során rendes tagnak bejelenti Desbordes Ernő (Somkerék) és évdíjas tagul Vince András (Kolozsvár) birtokosokat. — Örövendetes tudomásul szolgál.

Dr. Szentkirályi Ákos ig.-vál. tag. — mint az irodalmi szakosztály könyvkiadó vállalati albizottságának elnöke — hivatkozva az ig.-vál. március hó 5-én tartott ülésében tett ígéretére, a könyvkiadó-vállalat anyagi helyzetét ismerteti, amely szerint a vállalatnak biztosan befolyó követelése van 4976 K. Ezzel szemben, az egyletnek tartozik a vállalat 3241 K-val. A vállalat vagyona ezekszerint 1735 K, mely összeghez hozzászámítandó még a raktáron levő mintegy 22,000 drb. füzet értéke, amelynek igen jelentékeny részét az «Athenaeum» irodalmi vállalat állandóan nagy mennyiségben konzumálja. Jelenti egyúttal, hogy a könyvkiadó vállalat 1899 óta mintegy 154 ezer drb. füzetet hozott forgalomba. Párhuzamot von az O. M. G. E. és E. G. E. könyvkiadó-vállalatának anyagi helyzete között és az O. M. G. E. évkönyvében közölt, pénztári számadásokban foglalt adatok és az E. G. E. pénztárából nyert pénztári kimutatás alapján kimutatja, hogy míg az E. G. E. könyvkiadó vállalat hasznossal dolgozik, addig az O. M. G. E. áldozatokat hoz könyvkiadó-vállalatáért. Ez alapon kéri a f. évi március 5-iki vál. ülésen hozott határozattal szemben kimondani, hogy a választmány új füzetek kiadására, valamint régi füzeteknek új kiadásban való megjelentetésére a könyvkiadó vállalatnak felhatalmazást ad és a felmerülő költségek fedezésére hitelt nyújt. Egyben kéri a könyvkiadó vállalat vagyonának a mérlegben január 1-én felvett leltár szerint, rendszeresen való feltüntetését. — Br. Jósika Gábor örömmel veszi tudomásul a dr. Szentkirályi Ákos által közölt adatokat és azok pontos összeállításáért köszönetet mond. Örömet fejezi ki multkori felszólalása felett is, mellyel lehetővé tette, hogy az egész igazgató-választmány betekintést nyerhetett a vállalat anyagi ügyeibe és meggyőződhetett, hogy a vállalat ügyei jó kerékvágásban haladnak. Dr. Szentkirályi Ákos indítványait elfogadja, illetve a könyvkiadó vállalat kérését megszavazza. Ig.-vál. határozatát ily értelemben hozta meg.

Gróf Lázár István javaslatára igaz-

gató-választmány elhatározza, hogy a könyvkiadó vállalatnak 3000 K. azaz Háromezer korona állandó évi hitelt engedélyez, mely összeg a következő évben megtérítendő. A 3000 kor. mikénti felhasználására vonatkozólag ig-vál. a vállalatnak szabad kezét enged.

Több tárgy nem lévén, elnök a tagoknak megjelenésükért köszönetet mondva, az ülést bezárja.

K. m. f.

Jegyzőkönyv,

az Erdélyi Gazdasági Egylet irodalmi szakosztálya könyvkiadó-vállalati albizottságának Kolozsvárt, 1913. évi május hó 24-én tartott üléséről.

Elnökölt: Br. Bánffy Ernő.

Előadott: dr. Szentkirályi Ákos.

Jegyzett: Török Bálint.

Jelen voltak: Br. Jósika Gábor és Lészai Ferenc e. alelnökök, Jakab László, Tokaji László, br. Manssberg Sándor, dr. Csérer Lajos, Reich Albert.

Elnök az ülést megnyitván, dr. Szentkirályi Ákos jelenti, hogy az igazgató-választmány a vállalat kérésére felhatalmazást adott új füzetek kiadására és régi füzetek új kiadásban való megjelentetésére. Egyidejűleg örömmel jelenti, hogy a vállalat kiadásainak fedezésére a választmány 3000 kor., azaz Háromezer korona évi hitelt engedélyezett, azzal a kikötéssel, hogy az összeg az év lejártával az egyletnek megtérítendő. A 3000 kor. mikénti felhasználására vonatkozólag a választmány szabad kezét engedett a vállalatnak. Jelenti továbbá, hogy a jövő évtől kezdődőleg, a vállalat vagyona, az igazgató-választmányban tett előterjesztésére hozott határozat alapján, az egyleti mérleg számlán ki lesz tüntetve, a január hó 1-én felvett leltár szerint. — Örövendetes tudomásul szolgál.

Ugyanő ezek alapján felhatalmazást kér Csérer Gyula «Az utak fásítása» címen írott művének kiadására. — Felhatalmazás megadatik.

Ugyanő felhatalmazást kér arra nézve, hogy a kevésbé kelendő füzetekből egy-egy kisebb kollektiót egybekötve, leszállított árak mellett az «Athaeneum» irodalmi vállalatnak, — mely vállalat az egyleti kiadványokat nagy mennyiségben konzumálja — felajánlhassa és ez irányban a vállalattal tárgyalásokba bocsájközhasson. — Felhatalmazás megadatik.

Több tárgy nem lévén, elnök köszönetet mondva a tagoknak megjelenésükért, az ülést bezárja.

K. m. f.

Gazdaköri szántásverseny lesz Győrővásárhelyen június hó 28-án, d. u. 2 óra-kor. A siker érdekében *Benkő József* ref. tanító, gazdaköri elnök buzgólkodik. A bíráló-bizottság elnöke *Gaál Elemér* gyalui főszolgabíró lesz. Az egész vidéken nagy az érdeklődés ezen a kolozsmegyei gazdasági szakosztály által rendezett falusi gazdasági ünnepély iránt.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

Törvényjavaslat a szeszkontingens biztosítása tárgyában. *Teleszky* János pénzügyminiszter május 26-án törvényjavaslatot terjesztett be az országgyűlés képviselőházához a kontingens biztosítása tárgyában. Rég óhajtott kívánsága teljesült ezzel a mezőgazdasági szeszfőzde tulajdonosoknak, mert az utóbbi időben a cukorrépa feldolgozásra berendezett egyre-másra emelkedő ipari szeszgyárak igen nagy versenyt csináltak, különösen a hegyvi-

déki gazdasági szeszgyáraknak. A törvényt egész terjedelmében alább közöljük:

1. §. Fogyasztási adó alá eső új ipari szeszfőzde üzembe helyezése nem engedhető meg s olyannak felállítására iparhatósági telepengedély sem adható.

Felhatalmazatik azonban a pénzügyminiszter, hogy a földmivelésügyi miniszterrel, illetve Horvát-Szlavonországra nézve a Horvát-Szlavon-Dalmátországok bánjával egyetértőleg azoknak, akik új ipari szeszfőzde felállítására 1913. évi május hó 26-ig jogérvényes véghatározattal iparhatósági telepengedélyt nyertek, továbbá cukorgyári vállalkozóknak, utóbbiaknak azonban kizárólag a saját cukortermeletükénél nyert melász feldolgozására, új ipari szeszfőzde üzembe helyezését megengedhesse. Ez utóbbi esetben ily szeszfőzde felállítására az iparhatósági telepengedély megadható.

2. §. Jelen törvény kihirdetése napján lép életbe és végrehajtásával a pénzügyminiszter, földmivelésügyi miniszter és a kereskedelemügyi miniszter, Horvát-Szlavonországra nézve a pénzügyminiszter és Horvát-Szlavon-Dalmátországok bánja bizatik meg.

Serum kiszolgáltatás a gazdáknak állatorvosi rendelet nélkül. *Serényi* Béla gróf földmiv. min. legutóbbi kelt rendeletével megengedte, hogy élő bakteriumokat nem tartalmazó védő és gyógyító serumok — amelyek sem emberre, sem állatra nem veszedelmesek — állatorvosi rendelet nélkül is kiszolgáltathatók legyenek a gazdák számára. E tárgyban kelt rendeletét a miniszter az E. G. E.-nek is megküldötte. A rendeletet, melyet a választmány legutóbbi ülésén tárgyalta, alább közöljük.

Az állatgyógyászatban használt védő-oltó, gyógyító és kórismészeti szerek előállítására, forgalombahozatala és állami ellenőrzése tárgyában, 1907. évi február 6-án 5400. sz. a. kiadott F. M. rendelet 15. §-a értelmében bakteriologiai készítményeket csak állatorvosi rendeletre szabad kiszolgáltatni.

Az állatgyógyászatban használt védő-oltó és gyógyító szerek közül a vérsavók immunizálásra és beteg állatok gyógyítására használtatván, elsőrendű érdeke az állatbirtokosnak, hogy ily vérsavókhöz felmerülő betegség esetén mentül előbb hozzájuthasson.

Mínt hogy az állatorvos meghívása és a vérsavónak állatorvos közreműködésével való megrendelése a vérsavó elküldését rendszerint jelentékenyen késlelteti, ami viszont a mentés sikerét hátráltatja, holott a kellő időben rendelkezésre álló vérsavó alkalmazásával az állatbirtokos a beteg állat életét megmenthetné, illetőleg a betegség terjedését megakadályozhatná, továbbá mínt hogy a vérsavók, melyek élő bakteriumokat nem tartalmaznak, sem emberre, sem állatra káros hatással nem lehetnek, mindezeknél fogva megengedem, hogy az állatgyógyászatban használt védőoltó és gyógyító szerek termelésével foglalkozó állami és magánintézetek az olyan gyógyító és védő vérsavót (serumot), melynek termelésére, illetőleg forgalombahozatalára az 5400—907. sz. F. M. rendelet alapján engedélyt nyertek, ezen túl az állatbirtokosok részére állatorvosi rendelet nélkül is kiszolgáltathassák a következő feltételek mellett:

1. A vérsavó alkalmazására vonatkozó utasításban (5400—907. sz. F. M. r. 14. §.) figyelmeztetni kell a megrendelőt arra, hogy a fellépett betegséget a községi előljáróságnak — amennyiben azt az 1888. VII. t.-cikk 23. §-a értelmében még be nem jelentette volna — az övintézkedések végrehajtása céljából azonnal

jelentse be s hogy a vérsavót az állatbirtokos vagy alkalmazottja csak a saját állatainak, illetőleg a felügyelete vagy gondozása alatt álló állatoknak gyógyítására használhatja s végül, hogy a termelő-intézet a betegség netáni félrcismeréséből vagy a vérsavó helytelen alkalmazásából származó károkért nem felelős.

2. A vérsavó elküldésével egyidejűleg köteles a termelő-intézet az állatbirtokos lakhelyének, illetőleg annak a községnek (városnak) előljáróságát, ahová a vérsavó elküldetett, értesíteni és az értesítésben az illető állatbirtokos nevét s a vérsavóval gyógyítani kívánt állatbetegség nevével megnevezni.

Együttal megengedem, hogy az engedélyezett gyógyító és védő vérsavókat (serumokat) gyógyszerárak a termelésre jogosított hazai intézetektől beszerezhessek s hogy azokat az állatbirtokosok részére az illetékes községi (városi) előljáróságnak az állati betegség bejelentését igazoló tanusítványa alapján állatorvosi rendelet nélkül is kiszolgáltathassák. A vonatkozó tanusítványokat a gyógyszerárak a vérsavó kiszolgáltatása alkalmával bevonnai kötelesek. Az 5400—907. sz. F. M. rendelet 15. §-ának állatorvosi rendeletre történő kiszolgáltatásra vonatkozó rendelkezései az élőcsirákat tartalmazó védő-oltóanyagok és a kórismészeti szerek kiszolgáltatása tekintetében tovább is érvényben maradnak, az ilyen anyagokat és szereket tehát állatorvosi rendelet nélkül kiszolgáltathatni avagy gyógyszerárakban árusítani tilos.

Budapest, 1913. évi máj. hó 6-án.

Gróf Serényi s. k.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Ritter Gusztáv nyugdíjazása.** Ritter Gusztáv, a kolozsvári gazdasági akadémia főkertésze, e hó 1-ével nyugalomba vonult. Ritter neve széles e hazában ismeretes, ahol kertészkedéssel foglalkoznak, mert Ritter Gusztáv hazánk legelső kertészeti szakemberei között foglal helyet, akinek kitűnő szakismereteit, bő tapasztalatait és jó ízlését mindenütt igénybe vették évtizedek óta, ahol kertészeti szakkérdések felmerültek. Ha az ország valamely részében kertek telepítéséről, kertészeti kiállítások rendezéséről, vagy egyéb hasonló e szakmákörbe vágó kérdésekről szó volt. Ritter Gusztáv közreműködését sehol sem lehetett nélkülözni, őt az ilyen szakkérdésekben ugy a kormány, valamint a különböző egyletek, társulatok és magánosok is sűrűn vették igénybe. Negyvennégy évi buzgó munkálkodás és szakszerű tevékenység után a jól megérdemelt nyugalomba lép Ritter s élete hátralevő részét Kolozsvárt óhajtja tölteni, ahol élete javarészét, hivataloskodásának hosszú idejét töltötte.

Ritter Gusztáv a Rajna vidékén, a Rhein-hessen provinciában született és 1869-ben került Kolozsvárra az akkor alapított kolozsmonostori gazdasági tanintézetbe, melyből később a kolozsvári gazdasági tanintézet, majd gazdasági akadémia lett. Az újonnan alapított tanintézet kertészeti, arboretumát, botanikus kertjét, majorudvarát és egyéb kertészeti telepeit és fásításait Ritter Gusztáv tervezte és rendezte. Az ő kiváló szakértelmét és rendező lehetőségét, valamint jó ízlését dícsérik mindezek az alkotásai. A 11 tanéven keresztül a gazdanemzedék hosszú sorozatát oktatta Ritter a kertészkedésre, ezenkívül pedig az évente megtartott különböző tanfolyamokon, amelyeket a miniszterium vidéki lelkészek és tanítók részére évtizedek óta rendezett,

Ritter a kertészetnek megszámlálhatatlan nagyszámú apostolát nevelte, úgy hogy azt lehet mondani, hogy nincsen az országnak olyan félreeső helye, ahova Ritter kertészeti oktatójának és közreműködésének a szárai el nem nyultak volna. Kivált pedig a pomológia terén Ritter utóérhetetlen szaktekintélyszámba megy. — Nyugalomba vonulása nagy kárára van hazánk mezőgazdasági szakoktatásának, de reméljük, hogy bár hivatalosan nyugalomban is lesz, azért még sem fogja tudását pihentetni, hanem azt a köz javára továbbra is érvényesíteni fogja.

— **Kinevezés.** A földművelésügyi miniszter dr. Gróf Béla gazd. ak. tanársegédet a X. fizetési osztályba, gazdasági akadémiai segédtanárrá nevezte ki. Dr. Gróf Béla másfél év óta áll a kolozsvári gazdasági akadémia szolgálatában és ő kezeli dr. Péter Béla igazgató vezetése mellett az akadémiának a gyógynövénytelepét és botanikus kertjét s a gyógynövényügy speciális irányzatának egyik fiatal szakembere és ebben kiváló munkatársa dr. Péter Bélának. Dr. Gróf Bélának, lapunk kedvelt munkatársának előléptetéséhez sok szerencsét kívánunk.

— **Kinevezés.** A király, Serényi Béla gr. földművelésügyi miniszter előterjesztésére. *Budaházy* Kálmán miniszteri osztálytanácsost min. tanácsossá, dr. *Lavotta* József és dr. *Magyary* Győző miniszteri osztálytanácsosi címmel és jelleggel felruházott miniszteri titkárokat miniszteri osztálytanácsosokká kinevezte.

— **Személyi változások a földművelésügyi minisztériumban.** Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszter *Szapáry* Péter gróf miniszteri tanácsosnak saját kérésére történt nyugdíjazása és *Budaházy* Kálmán miniszteri tanácsosnak hosszabb időre történt szabadságolása folytán a II/A. (Tenyésztési) főosztály főnöki teendőivel *Podmaniczky* Gyula báró miniszteri osztálytanácsost, az osztály vezetésével pedig *Jeszenszky* Károly báró miniszteri osztálytanácsost bízta meg, akit egyidejűen a IV/3. ügyosztály (legelőügyek) vezetése alól fölmentett. A IV/3. ügyosztály vezetését a miniszter ideiglenesen *Vuk* Alajos dr. miniszteri segédtitkárra bízta.

— **Cimadományozás.** A király, Serényi Béla gr. földművelésügyi miniszter előterjesztésére *Kollerffy Koller* Mihály miniszteri titkárnak a miniszteri osztálytanácsosi címet díjmentesen adományozta.

— **Halálozás.** Biharvármegye Gazdasági Egyesülete fájdalommal tudatja *Weingärtner* Andor egyleti titkár urnak június 2-án este 6 órakor történt váratlan elhunytát. A megboldogult halott földi maradványai folyó hó 4-én d. u. 5 órakor szenteltették be a Bunyitay-ligetben lévő egyleti székházánál a róm. kath. egyház szertartása szerint.

Weingärtner Andorban a Biharvármegyei Gazdasági Egyesület egy szorgalmas, tevékeny és kiváló tisztviselőjét veszítette el és gyászolja. Temetése folyó hó 4-én ment végbe, nagy részvét mellett kísérték ki a várad-olaszsi sirkertbe, hol örök álmát fogja aludni. Béke poraira.

— **Újabb jutalomdíjak az E. G. E. kiállításaira.** Az E. G. E. szeptember 5-8. napjain tartandó kiállításainak jutalomdíjai a héten újabb adományozásokkal gyarapodtak. Az E. G. E. által kitűzött és a földművelésügyi minisztérium által engedélyezett, valamint a *Baromfitenyésztők Orsz. Egyesülete* és az *Erdélyi Méhészeti Egyesület* által adományozott díjakon, illetve érmeiken kívül, *Lészai* Ferenc e. g. e. alelnök 100 koronát, a *Hunyadvármegyei Gazdasági Egyesület* 50 koronát, *Szamosújvár város* 25 koronát adományoztak kiállítási jutalomdíjakra.

— **Kolozsmegye állattenyésztési szabályrendelete.** Az E. G. E. kolozsmegyei osztályának legutóbbi intézőbizottsági ülésén a kolozsmegyei új állattenyésztési szabályrendelet-tervezet megvizsgálása és véleményezése céljából kiküldött bizottság most tartotta meg ülését Dózsa Endre alispán, sz. o. elnök elnöklete alatt. A tervezet — mely a vármegye legközelebbi közgyűlésén kerül tárgyalás alá, — kevés újítást tartalmaz, amennyiben a vármegye általános szarvasmarha tenyésztésének iránya igen helyesen, ezután is az erdélyi jellegű magyarfajta szarvasmarha tenyésztése lesz. Újítás a szabályrendeletben többek között, hogy a köztenyésztésre szánt apaállatok évenként szeptember 15-ig jelentendők be. Az apaállat szemlék ezután ősszel tartatnak meg. Ez az újítás az ügykezelés megkönnyítése és a meg nem felelő apaállatok téli takarmányozási költségének megkímélése okából véteztett fel. Az apaállatok jelzésére gomb alakú fülbélyegzők fognak használni, jobb fülbe illesztve. Az általános tenyészirány helyett, kivételesen indokolt esetekben, a gazdasági felügyelőség és az E. G. E. kolozsmegyei szakosztályának véleménye alapján, az alispán egyes községeknek engedélyt adhat nyugati fajta szarvasmarhák tenyésztésére is.

Az apaállatok szükséges létszámának meghatározásánál alapul szolgáló anyaállatok minimális kora a következőleg állapították meg a tervezetben:

erd. magyar fajta teheneknél	2 év,
pinzgau és pirostarka teheneknél	1 1/3 év,
bivalyteheneknél	2 1/2 év,
kocáknál	1 év,
juhoknál	1 1/2 év.

Az apaállatok minimális kora:

erd. magyar fajta bikáknál	2 év,
pinzgau és pirostarka bikáknál	1 1/2 év,
bivalybikáknál	2 1/2 év,
kanoknál	1 év,
kosoknál	1 1/2 év.

Az új szabályrendelet-tervezetet br. *Huszár* Pál gazd. felügyelő készítette el, amelynek tárgyalásában az ülésen részt vettek br. *Jósika* Gábor, *Dózsa* Endre, *Hankó-Veress* Károly, *Pavlik* Sándor, stb.

Használjon szagatás, fejfájás, oldalnyílás, hát- és derékfájdalmak ellen

Dr. **BOROVSKY**-féle kellemes szagú

BOROLINT.

Ara 80 fillér, próbaüveg 50 fillér. Mosakodásra, szépitő és legjobb fertőtlenítő

BOROLIN-SZAPPANT.

Ara darabonként 30 és 80 fillér. Nyálkaoldásra, köhögés és rekedtség ellen

BOROLIN-CUKORKÁT

Ara csomagonként 20 és 40 fillér

Kapható mindenütt. — Kapható mindenütt.

A király bora a kassai nagy gazdaggyűlésen. Ófelsége a király tokaji borpincésze a Magyar Gazdaszövetség június 18-iki nagygyűlése alkalmából Kassán rendezendő borkiállításra és borkóstolóra kétszáz üveget küld. A nagygyűlésre felránduló gazdáknak tehát meg van adva a lehetőség, hogy megízleljék a király borát, amely II. Rákóczi Ferenc kuruc fejedelem hajdani szőlőjében termett. A borkiállítást és kóstolót, mely Kassán a Szechenyi-ligetben lesz s melyre a szőlőgazdák már több ezer üveget jegyeztek elő, a Zemplénmegyei Gazdasági Egyesület a gazdaggyűlés napján reggel 8-tól 1/2 10-ig és délután 3-6-ig tartja nyitva. A tömeges jelentkezésekre való tekintettel a jelentkezési határidőt június 10-ig meghosszabbították.

— **Magyar gazdák a Tátrában.** A Magyar Gazdaszövetség alkalmmal akarván nyújtani, hogy a június hó 18-i kassai or-

szágos gazdaggyűlésre az ország minden vidékéről nagy számban összeseregülő gazdák egyik legszebb természeti kincsünket, a Tátra vidéket megtekinthessék, elhatározta, hogy a gazdaggyűlést követő napon kirándulást rendez a Tátra vidék egyes szebb pontjainak a megtekintésére. A Magyar Gazdaszövetség tátrai kirándulására felhívjuk mindenki figyelmét, egyrészt mert Magyarország egyik legszebb természeti kincsét ilyen olcsón megtekinteni ritkán nyílik alkalom, nem számítva azt, hogy a kiránduló társaság szakértő vezetőktől kap meg minden utbaigazítást s mindenki kényelméről a legmesszebbmenőleg gondoskodik a kirándulást szervező Idegenforgalmi Szövetség. A kirándulásra június 10-ig lehet jelentkezni az Abauj-tornamegyei Gazdasági Egyesületnél.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ
TOKAJI LÁSZLÓ

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

A MAGYAR

JELZÁLOG HITELBANK

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Tokaj-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

HÁZAKRA

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET nyújt.

A jelzálogot telajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszávozandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

bizalmi férfiai adnak véleményt.

A KÉPVISELŐSÉG elfogad

TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

Hatása biztos!

Páratlan a maga nemében!

Ajánlattal és prospektussal szívesen szolgálnak egyedüli gyárosai:

Lutz Ede és Társa

festékgyárak 2767 IV. BUDAPEST, VII., Órnagy-utca 4.

MIKROSOL

szagtalan, legjobb sziszter

Házigomba ellen a legolcsóbb

EPÜLET-É ACSFAK impregnálására

Egyedüli gyártói

LUTZ EDE ÉS TÁRSA

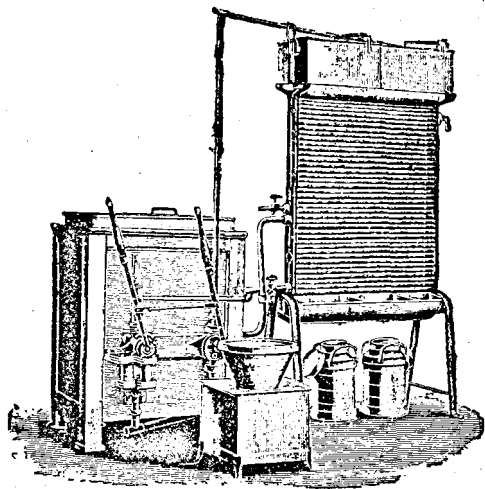
BUDAPEST VII. ÓRNAGY U. 4.

AZ IDÉN VOLT JÉG!!

Ha szab. Isselhard-tejhűtőben

használja azt fel, nagy megtakarításokat ér el!
Kérjen díjtalan felvilágosítást és ingyen árjegyzéket
hazánk legelső tejpgazdasági gépgyáratól:

az Alfa-Separator r.-t.-tól,
BUDAPEST, 56E.

A KOLOZSVARI

TAKARÉKPÉNZTÁR és HITELBANK Részvénytársaság

Kolozsvár, Mátyás király-tér 23. szám.

Erdély legnagyobb saját tőkével rendelkező magyar pénztáza.

Alaptőkéje 2.000.000 korona teljesen befizetve.

Egyéb alapjai 1.302.692 korona 10 fillér.

Igazgatóság és központi irodák: Mátyás király-tér 23. sz. alatt az emeleten.

Váltóüzlete: Ugyanott.

Áruraktárai: A pályaudvar mellett Baross-tér 3. szám.

Zálogházai: Király-utca 3. szám alatt.

Betétek elhelyezése takarékpénztári könyvecskére vagy folyószámlára előnyös kama-

2004

tozás mellett eszközölhetők. A betéteket az intézet felmondás nélkül fizeti vissza. Leszámitol váltókat bel- és külföldi utalványokat, járadékokat, kisorsolt értékpapirokat és egyéb értékeket.

Folyósít törlesztéses kölcsönöket 10-50 évig terjedő időre, már meglévő kölcsönöket előnyösen konvertál. Vesz és elad értékpapirokat és idegen pénzeket vagy azok vételét és eladását közvetíti. Sorsjegyek részletiv ellenében is beszerezhetők.

Előlegét nyújt értékpapirokra folyószámlán vagy meghatározott lejáratl.

Díjmentesen bevált szelvényeket és átvesz megőrzés végett értékpapirokat, betéti könyvecskéket és egyéb értékeket nyitott letétként: esetleg lezárt és lepecsételt csomagban is.

Utalványokat, hitelleveleket állít ki bármely külföldi piacra.

Árukra előlegét ad, ha azok áruraktáraiba be vannak tárolva.

Áruraktáraiba áruk betárolását, kezelését és eladását elvállalja előnyös feltételek mellett és azokat szakszerűen kezelteti.

Dr. Gróf Teleki Domokos

ur Óméltósága, többszörösen kitüntetett magyar erdélyi

tenyészetében a 2933

gernyeszegi gujájából eladó

10 drb számfeletti vegyes kora, részben borjas és ellős tehén. 7 drb vegyes kora növendék üsző. Ez anyag kiválóan alkalmas egy tenyészet megalapítására. Ugyanott eladó 8 drb mustra ökör és 4 drb mustra tehén, ezek szeszgyári hízalásra igen alkalmasok.

Érdeklődők forduljanak alulirothoz (Gernyeszeg vasut, posta, távirtda, telefon.)

Pálffy Dezső, g. intéző.

Gőzeke művelés

Compound, túlhevítő tizenöt atmoszférával a legváltozatosabb talajművelő eszközökkel felszerelt, különösen

kevés szénét fogyasztó, Heuke-féle 20 lóerős gőzszántókészlettel június, szeptemberben, november, közepétől december végéig

200 holdnál nagyobb területeken

bérszántást vállal:

Gróf Teleki Arvéd drassói uradalma

u. p. Koncza.

2921

Bogay Gyula tájkertészete

tájkertész és kertépítő

BUDAPEST

A LEGNAGYOBB ÁLLAMI ÉS ELSŐ DÍJAKKAL KITÜNTETVE

telefon 25-33. Kerttechnikai iroda: Telefon 25-3.

VII., Gizella-ut 15.

(Lakás: Stefánia-ut 1. szám.)

2278

Szuperfoszfátot

és minden egyéb műtrágyaféléket ajánl a

2769

Műtrágyát

Értékesítő

Szövetkezet

Budapest, V. kerület,

Fürdő-utca 8-ik szám.

Eladó birtok.

Szilágy vármegyében, Maladé község határában állami uttól kettő, vasuti állomástól három kilométernyire 224 hold szántó és 43 hold legelőből álló gazdaság istállóval, cseléd lakással, egyéb gazdasági épületekkel és felszerelésekkel — továbbá,

Somlyógyörtelek és Selymesilosva határában, vasuti állomás és állami ut közvetlen közelében 98 hold prima szántó, 28 hold legelő, 20 hold erdő, 7 hold szőlő és gyümölcsös, 9 hold részben feltört rét 1 1/2 hold kert és belsőség két lakóházzal, magtárral, istállóval és egyéb gazdasági épületekkel, felszereléssel esetleg terméssel, mindkét gazdaság együtt, avagy külön-külön is

azonnal eladó.

A birtok bármikor megtekinthető. Felvilágosítással K. Nagy Béla Kraszna és alulirott szolgál.

2927

Álbach Géza.

Eladó

Egy jókarban levő Hoffher és Schrantz gyárban készült, 4 láb széles

lóherfejtőgép

jutányos árban, teljes felszereléssel együtt.

Értekezhetni: **Székely Mózes** birtokosnál Felső-Rákos, u. p. Barót, vasutállomás Ágostonfalva. 2934

ŐSZI TRÁGYÁZÁS! THOMASSALAK

A legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrágya!

Óvakodjunk a hamisításoktól!

Csak akkor valódi, ha ilyen zsákban van és eredeti ólomzár van rajta.

Minden zsák tartalomjegyzékkel van ellátva!

Kalmár Vilmos
a Thomaspohosphätfabriken Berlin, vezérképviselője
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 49.
Különösen a jelenlegi **RENDKIVÜLI OLCSÓ ÁRAKRA** figyelmeztetjük a vásárlókat.

A beresztelki uradalom folyómenti prima legelőjébe szarvasmarhák

nyaralásra

még felvétetnek.

Feltételek megtudhatók:

Paneth Mendel urad. bérlőnél

Bereszteleke - Szászrégen.

2931

A magyarköblösi gazdaságban eladó, míg a készlet tart, Linkolnsir és mangalica

keresztelésű, 3-4 hónapos orbánc ellen oltott tenyészkán malac, kiváló szép és fejlett példányokban, darabonként 50 korona árban.

Előnyei: nagyobb szaporaság és test, gyorsabb fejlődés, a mangalica zsirtermelő képességének, edzettségének, legelő és turó képességének teljes megóvásával.

Posta: Magyarderzse. — Sürgöny: Páncélcseh. — Vasuti állomás: Válaszut-Bonchida, Szolnok-Dobokamegye. 2929

Hutter és Schrantz R.-T.

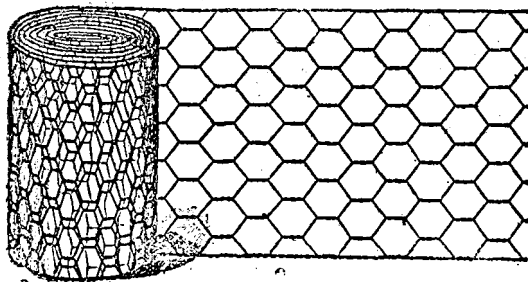
szitaáru- és nemezposztógyárak magyarországi telepe

BUDAPEST, X., Gyömrői-ut 8021.

Ajánlja

kész állapotban, tehát utólagosan tűzhorganyozással ellátott többször csavart gépsodronyfonatait,

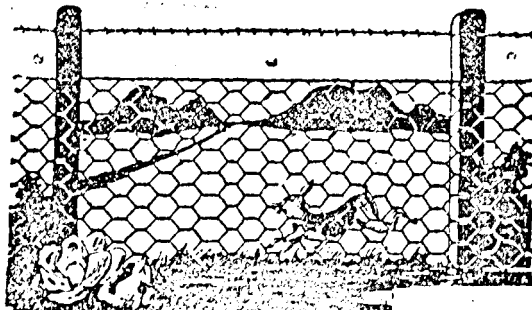
Kitűnő horganyozás!

Olcsó árak!

mint tartósság tekintetében páratlan gyártmányt! (Nem tévesztendő össze más fajta fonatokkal, melyek mind közönséges horganyozott drótból készülnek.) Tüskés huzalok, sima huzalok, kettőshegyű szegek stb. igen jutányos árban. Árjegyzék és minták bérmentve és díjtalanul. — Továbbá gyártatnak: 2911

Kerítésrácsok

kapuk és ajtók

a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, előnyárak mellett.

Költségvetések és tervezetek díjtalanul.